

LISA 3. MTÜ Partnerid tegevuspiirkonna ettevõtlusuuring

MTÜ PARTNERID TEGEVUSPIIRKONNA ETTEVÕTLUSUURINGU KÜSITLUSE KOKKUVÕTE

2022

Sissejuhatus

Ajavahemikul 12.05-31.08.2022 viis MTÜ Partnerid büroo läbi MTÜ Partnerid tegevuspiirkonna ettevõtlusuuringu.

Uuringu üldiseks eesmärgiks oli selgitada välja ettevõtjate hinnangud MTÜ Partnerid tegevuspiirkonna ettevõtluskeskkonnale ning ootused selle arendamise suhtes, samuti ettevõtete arenguks vajalike ressursside olemasolu ja vajadust.

Põhilised uurimisteemad olid:

- ettevõtete üldised andmed (asutamise aasta, põhitegevusala, juriidiline vorm, omand, tulevikuplaanid);
- kohalike ressursside kasutamine;
- piirkonnas tegutsemise eelised;
- ettevõtlust takistavad tegurid;
- tööjõuresurs (töötajate arv, vajadus ja selle leidmise kanalid, rahulolu, lahkumise põhjused);
- innovatsioon (toimunud uuendused ja nende finantseerimisallikad, teabeallikad, uuendusi takistavad tegurid);
- koostöö teiste tegevuspiirkonna ettevõtjatega (koostöövormid, takistavad tegurid);
- toetuste kasutamine ettevõtluses (teadlikkus toetusvõimalustest, toetatud tegevused).

Küsimustiku koostamiseks kasutati selleks spetsiaalselt väljatöötatud Connect.ee keskkonda. Küsimustik oli jagatud 7 valdkonnaks ning koosnes kokku 49 küsimusest. Vastamise hõlbustamiseks ja vastaja aja kokkuhoidmiseks olid küsimused valdavas enamuses valikvastustega. Küsimustikus esitatud 3 lahtise küsimusega sooviti teada saada vastajate isiklikku arvamust. Täidetud küsimustiku andmed laekusid ühtsesse andmefaili, mille alusel Connect.ee keskkond genereeris sagedustabelid ja diagrammid.

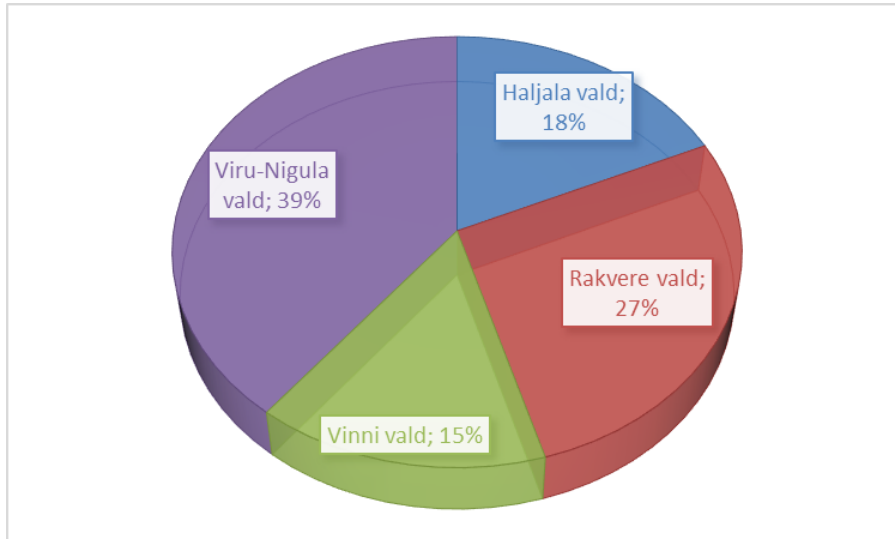
Küsitluse käigus saadeti elektrooniline ankeet kokku 345 tegevuspiirkonna ettevõtjale ning lisaks oli ankeet ringluses mitmetes meediakanalites. Küsimustikule vastas 258 ettevõtjat. Sellist vastamise protsenti võib õnnestunuks lugeda. Ankeetküsitluse suur vastuste arv annab võimaluse välja tuua üldiseid hinnanguid ja on suhteliselt suure vastanute arvuga ning piisavalt representatiivne tegemaks järeldusi teatud küsimustega edasi tegelemiseks.

Kuna uuring sisaldab lähtuvalt praegustest majandusarengutest ja LEADER suundadest palju uusi küsimusi, siis võrdlus eelmise perioodiga on teostatud nende punktide juures, kus see oli võimalik.

Ettevõtlusuuringu tulemuste kokkuvõte

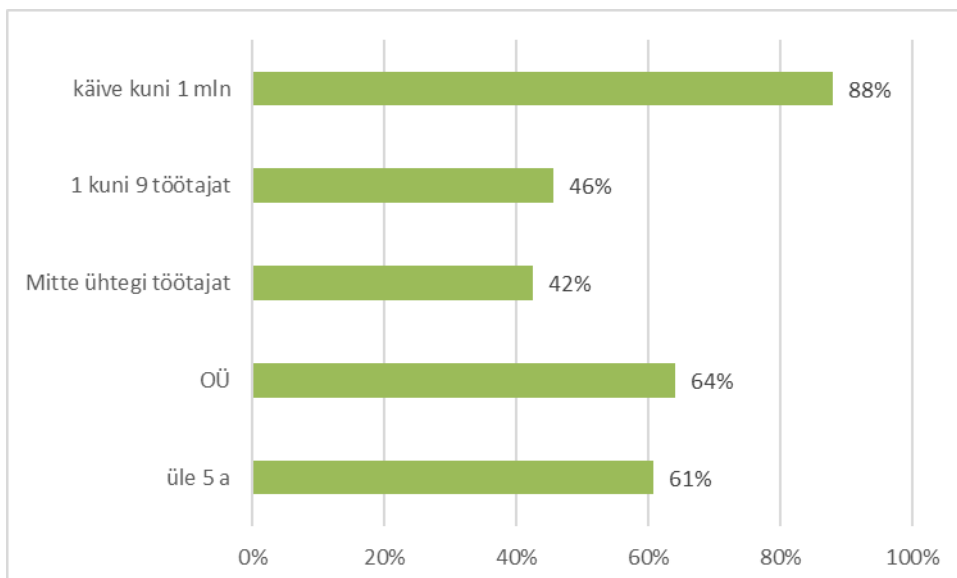
1. Ettevõtete profiil

Neljast tegevuspiirkonna vallast oli sel korral uuringule vastajaid kõige rohkem Viru-Nigula vallast (joonis 1).

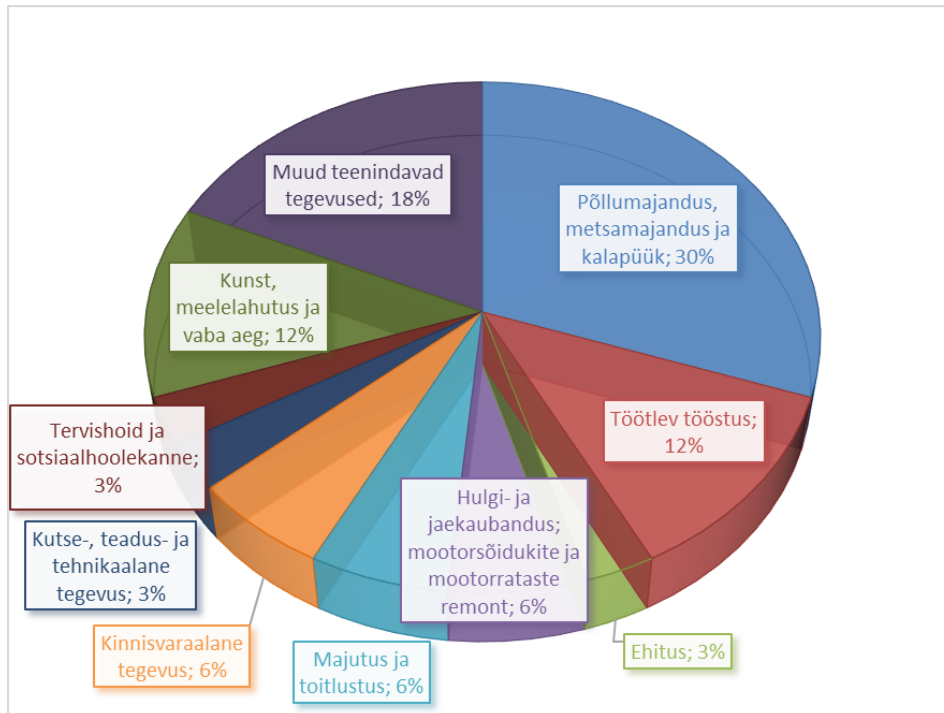
Joonis 1. Küsitletud ettevõtete paiknemine, %.

Ettevõtluse juriidilise vormi poolest olid üle pooled vastajatest osaühinguid, tegutsemise aja järgi eristusid üle viie aasta tegutsenud ettevõtjad ning käibe poolest kuni 1 miljonilise aastakäibega ettevõtjad, töötajate arvu osas oli vastanute seas enam-vähem võrdselt nii 1-9 töötajaga ettevõtteid kui ka neid, kus pole ühtegi töötajat (joonis 2.)

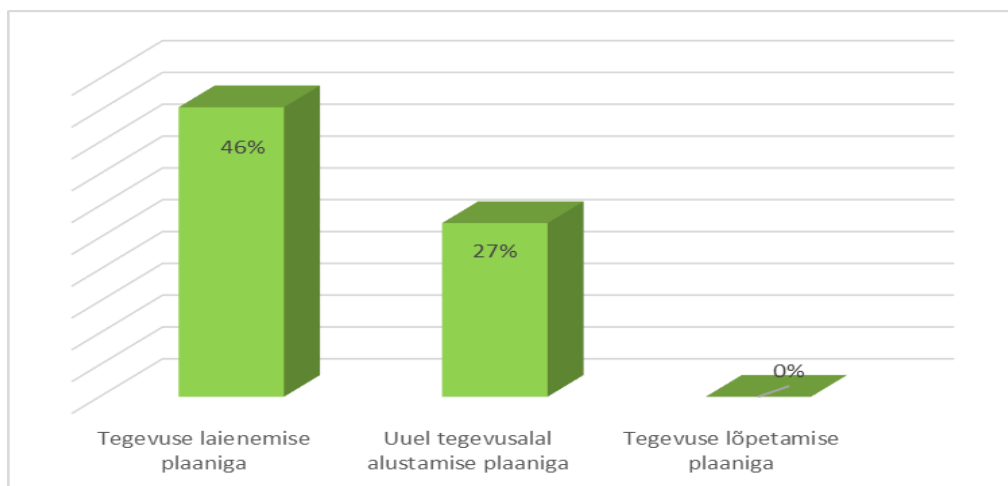
Joonis 2. Küsitletud ettevõtete tegutsemisaeg, juriidiline vorm, töötajate arv ja aastane käive, % (suurema osakaaluga vastused).

Põhitegevusalade (EMTAK 2008) järgi oli küsitletute seas enim põllumajanduse, metsamajanduse ja kalapüügi ning muude teenindavate tegevustega tegelevaid ettevõtteid nagu see oli ka eelmise perioodi ettevõtlusuuringus (joonis 3).

Joonis 3. Küsitletud ettevõtted EMTAK 2008 põhitegevusala järgi seisuga 31.12.2021, %.

Küsisime ettevõtjate plaanide kohta lähitulevikus a) laiendada tegevust mõne praeguse tegevusala raames, b) alustada tegevust mõnel uuel tegevusalal või c) mõnel praegusel tegevusalal tegevuse lõpetada (joonis 4). Küsitletud ettevõtted olid optimistlikumad tegevuse laiendamise osas mõne praeguse tegevusala raames, vähem aga uuel tegevusalal alustamise suhtes. Ettevõtluskeskkonna jätkusuutlikkust silmas pidades on positiivne, et kindla tegevuse lõpetamise plaaniga ettevõtteid küsitletute seas ei olnud - valdav enamus ehk 88% vastanutest tegevuse lõpetamist ei plaani ja vastasid sellele küsimusele eitavalt, ülejäänud eelistasid jätta sellele küsimusele vastamata.

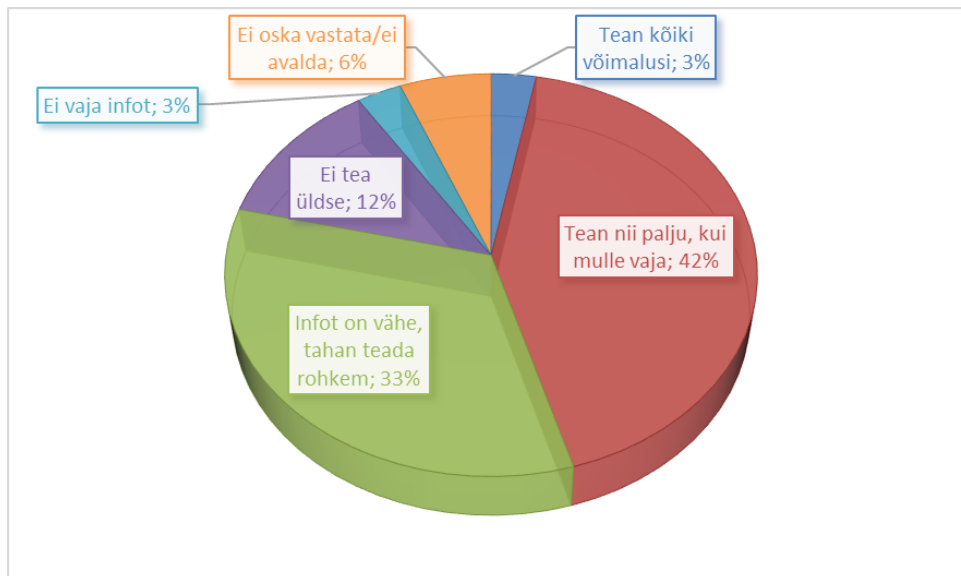

Joonis 4. Küsitletud ettevõtete tulevikuplaanid, %.

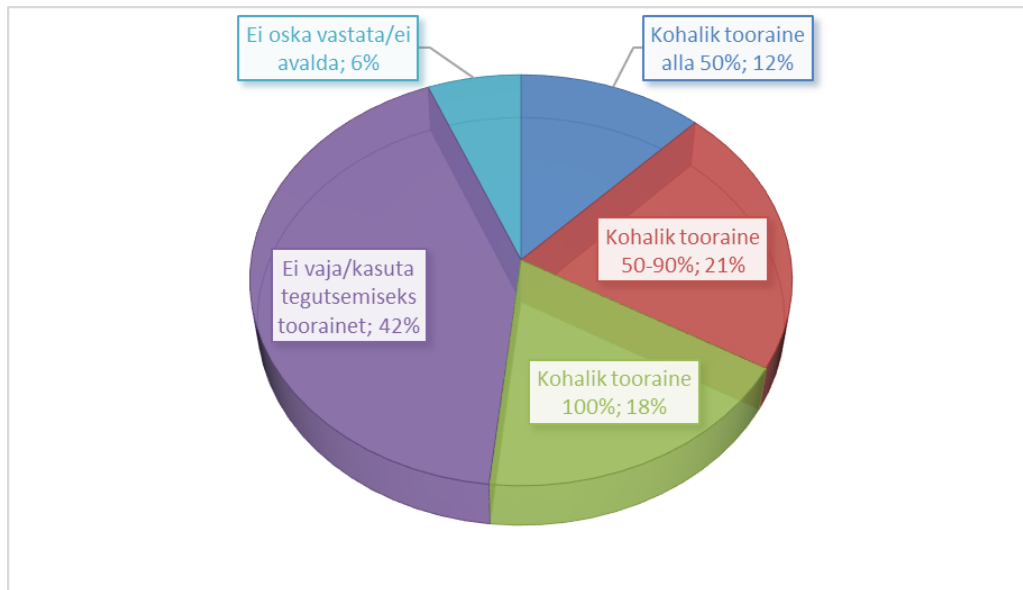
2. Kohalike ressursside kasutamine

Küsimustiku teine osa keskendus kohalike ressursside kasutamisele. Kohalike ressursside all käsitleti MTÜ Partnerid tegevuspiirkonnas asuvaid ressursse (maa, loodusressursid jms). Informeerituse osas kohalike ressursside kasutamisest jagunesid küsitletud enam-vähem võrdselt: 45% vastanutest teavad kõiki võimalusi või nii palju, kui neile vaja on, sama suur osa arvasid, et infot on liiga vähe või nad ei tea kohalikest ressurssidest (joonis 5).

Joonis 5. Küsitletud ettevõtete teadlikkus kohalikest ressurssidest, %.

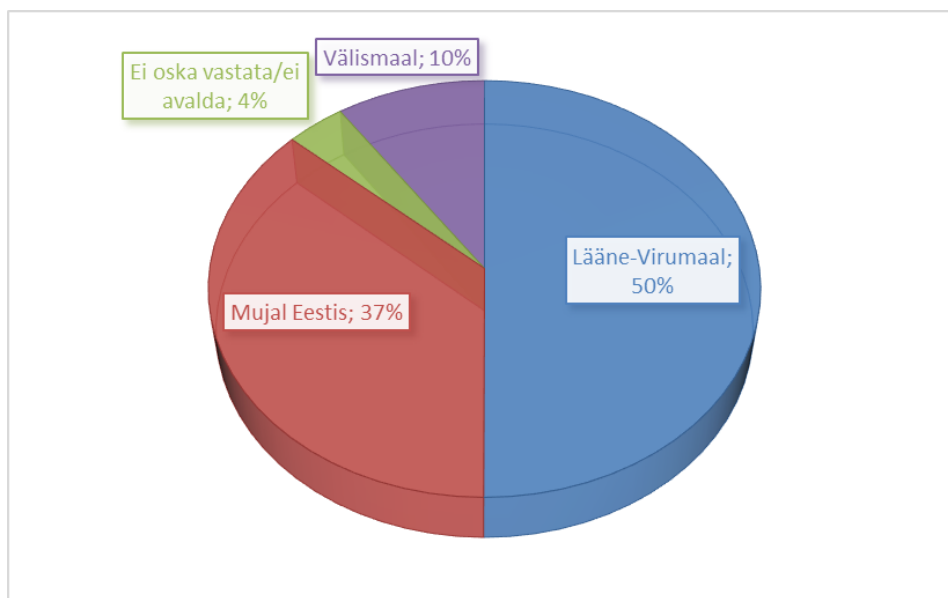
42% vastanud ettevõtetest ei vaja või ei kasuta tegutsemiseks toorainet (teenusepakkujad), ülejäänud ettevõtted kasutavad kohalikku toorainet erineva osakaaluga (joonis 6). Küsitletud ettevõtetes kasutatakse kohaliku toorainena peamiselt puitu (36%), põllumajandussaadusi (33%) ning -maad (30%). Võrreldes eelmise uuringuga kasutavad vastanud 100% kohalikku toorainet vähem (2015 uuringu kohaselt 48%, 2022 uuringu kohaselt 18%). Küll aga on protsentuaalselt samaks jäänud kohaliku tooraine kasutamine 50-90% ulatuses (kasutab 21% vastanutest).

Joonis 6. Küsitletud ettevõtetes kasutatava tooraine päritolu, %.

Valdava enamuse ehk 83% küsitletud ettevõtete arvates on neile tooraine päritolu väga tähtis või pigem tähtis. Huvitava märkusena tõi üks vastaja välja, et kohaliku tooraine eelistamisel mängib olulist rolli selle hind. Kohaliku tooraine kasutusele aitab küsitletud ettevõtete arvates kõige enam kaasa ettevõtjate vaheline koostöö (34%), võrdselt olulise tähtsusega on kohaliku ressursi kasutamisele suunatud toetused, koostöö MTÜ-ga Partnerid ning informatsiooni jagamine.

Viimase küsimusena tundsi huvi, kus turustavad piirkonna ettevõtted oma tooteid-teenuseid (joonis 7). Poolte küsitletute peamine turupiirkond on Lääne-Virumaa. Vastanute seas oli ka ekspordiga tegelevaid ettevõtteid, kes sihtriikidena nimetasid USA, Euroopa Liitu, konkreetsete riikidena toodi välja Soome, Rootsi, Norra ja Saksamaa.

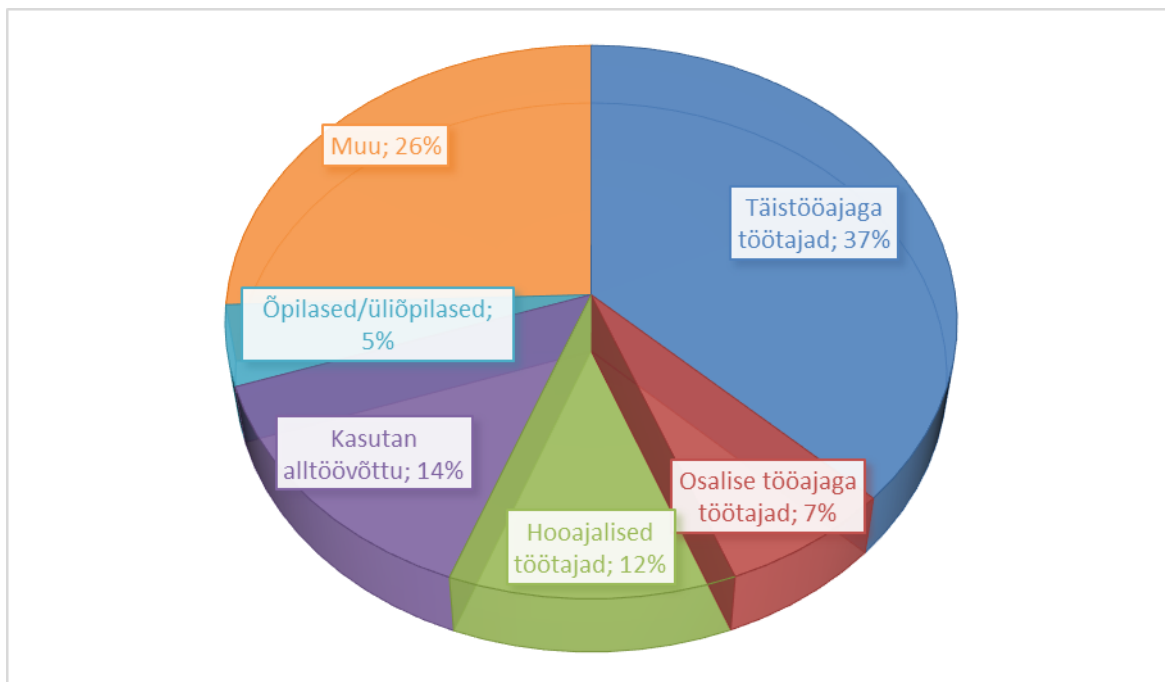

Joonis 7. Küsitletud ettevõtete turupiirkonnad, %.

3. Tööjõuressurs

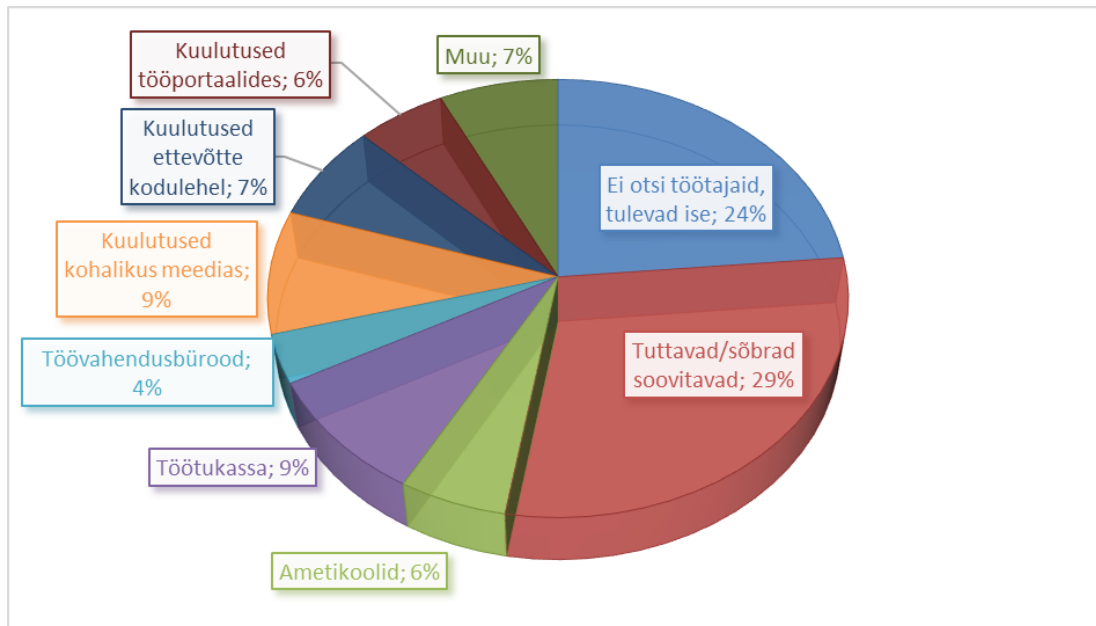
Nagu selgus küsitlusele vastanud ettevõtete profiilist, siis 46% vastanud ettevõtetest jääb töötajate arv vahemikku 1 kuni 9 ning 42% puuduvad üldse töötajad (vt joonis 2). Tööjõuressursside teema sissejuhatuseks soovisime teada, milline on töötajate profiil ettevõtetes. Suurema osakaaluga töötavad ettevõtetes täistööajaga töötajad, kasutatakse ka alltöövõttu (joonis 8). Võrreldes eelmise (2015) uuringuga on täistööajaga töötajate osakaal vähenenud oluliselt (68%’lt 37%’le). Vastuse „Muu“ all täpsustasid vastajad, et tegevus toimub vabatahtliku tööna või ollakse ise ainus töötaja ettevõttes, harva ka ilma palgata. Peaaegu pooled vastajatest ehk 49% ei tunne käesoleval ajal puudust teatud kindla kvalifikatsiooniga/oskustega töötajatest. Kolmandiku vastajate jaoks on töötajate leidmine siiski probleemiks ja välja toodi, et puudust tuntakse puidu- ja tootmistööstest (tislerid, lihvijad), rohijatest, mehhanisaatoritest, kinnisvara arenduse projektijuhist, kohusetundlikust ja tublist keteldajast (töötaja, kes oskab kootud eseme silmuseid erilise õmblusega ühendada). Huvitava täpsustusena toodi välja, et puudust tuntakse finantsala spetsialistidest, kel on päriselt oskused ja teadmised oma tööd teha. Praegu on palju inimesi, kes oma arvates tööd oskavad, aga tegelikult sisulisi ja mitmekülgseid teadmisi ei ole. Kõigi respondentide hinnangul on ettevõttele vajaliku tööjõu leidmine oma vallast/linnast siiski probleemiks kasvamas (keskmine vastus 3,33 skaalas 1 (pole üldse probleem) kuni 5 (on väga tõsine probleem)).

Vaatamata teatud raskustele kvalifitseeritud tööjõu leidmisega plaanib vaid 15% vastanutest kasutada välistööjõudu.

Joonis 8. Töötajate profiil küsitatud ettevõtetes, %.

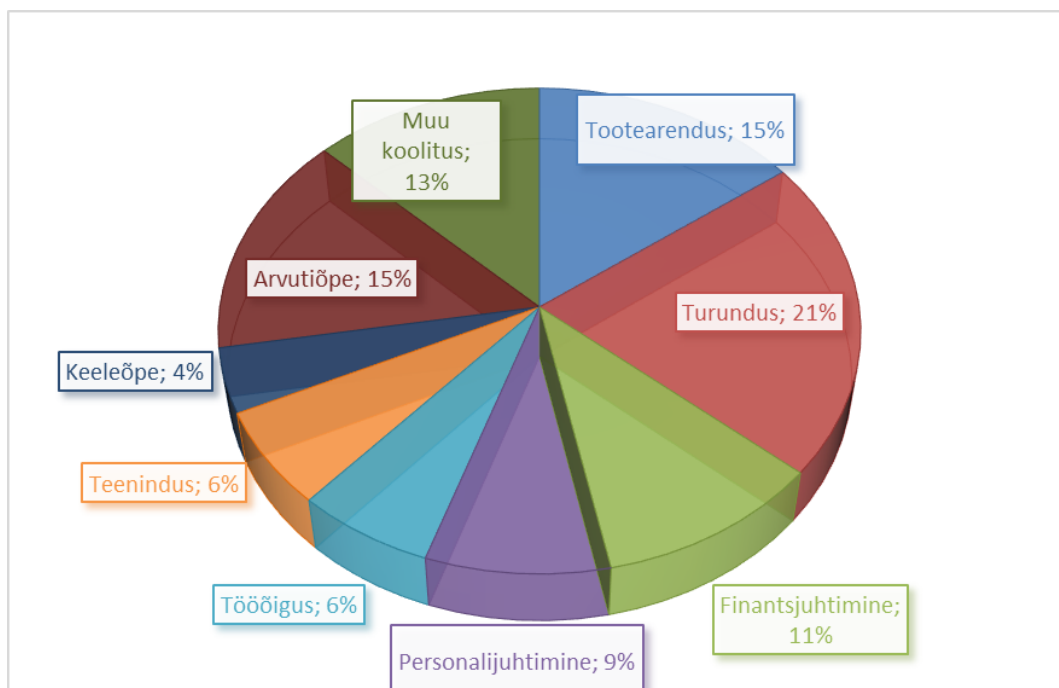
Uute töötajate leidmisel on küsitatud ettevõtete arvates kõige parem kanal tuttavate ja sõprade soovitusel (joonis 9). Tööportaalidena kasutatakse CV Keskus, CV Online, GoWorkaBit jt. Vastuse „Muu“ juures tõid vastajad, et uusi töötajaid on leitud ka Facebooki abil.

Joonis 9. Küsitletud ettevõtete uute töötajate leidmise kanalid, %.

Töõjõu leidmise probleemi puhul võib olla abiks ka praktikantide kasutamine, kuid küsitletud ettevõtetest on praktikante kasutanud mitmeid vaid 6% ja üksikuid 34%. Üle poole vastajatest seda võimalust kasutanud ei ole ja peamiste põhjustena toodi välja, et selleks puudub vajadus, pole pakutud või ei olda ettevõtte arengus veel selleks valmis.

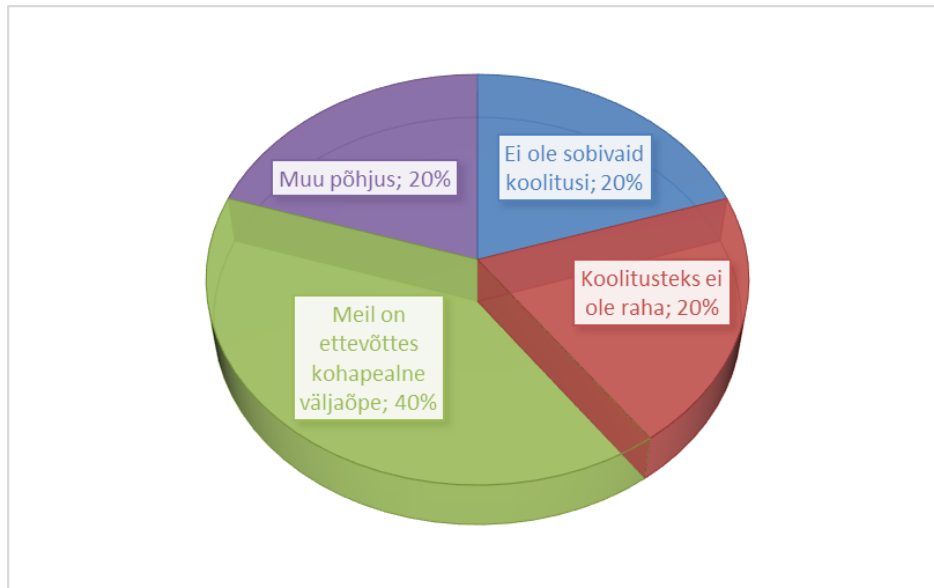
Järgmise olulise teemana uurisime ettevõtete vajadust ja valmisolekut töötajate koolitamiseks. 46% küsitletud ettevõtetest on huvitatud oma töötajate koolitamisest ning kõige enam turunduse teemadel (joonis 10). Muu koolituse all nimetasid vastajad veel tööohutust, esmaabi ning erialast täienduskoolitust.

Joonis 10. Küsitletud ettevõtete poolt soovitud koolitusvaldkonnad, %.

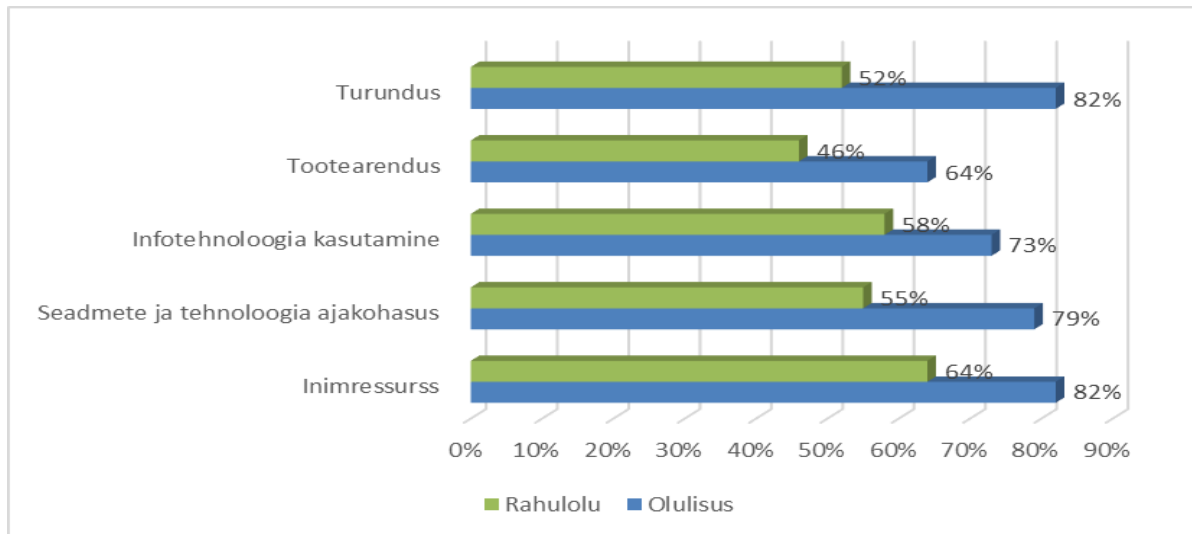
15% vastanud ettevõtetest ei ole huvitatud töötajate koolitamisest ja peamiseks põhjuseks toodi välja, et ettevõtetes toimub väljaõpe kohapeal (joonis 11). Muu põhjuse all toodi välja, et ei tunta selleks vajadust, aga ka seda, et koolitustest ei ole kasu, ainult tunnistuse saamine. Küsimusel oli ka viies vastusevariant ehk „Töötajatel pole võimalik koolitustel osaleda, tööd on palju“, kuid seda ei nimetatud kordagi.

Joonis 11. Töötajate koolitamisest mittehuviatud ettevõtete põhjendused, %.

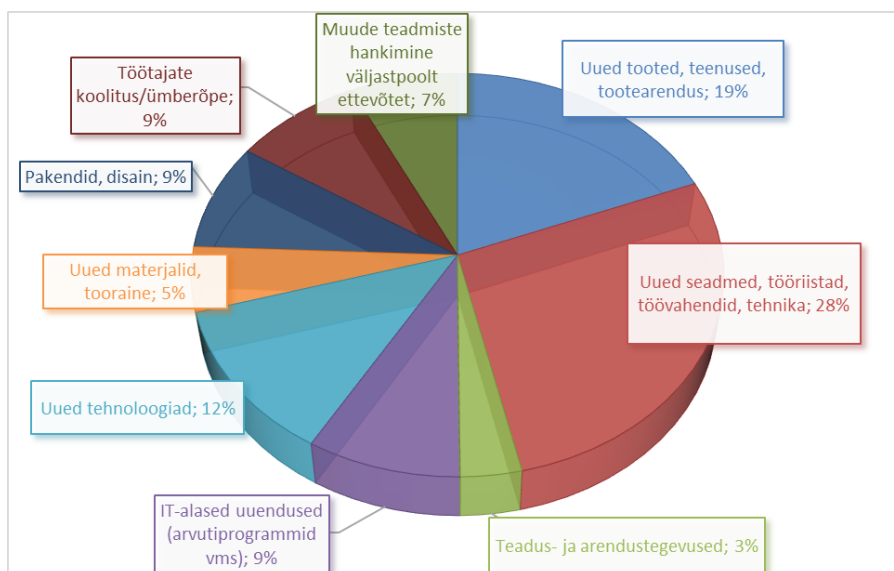
4. Innovatsioon

Teema sissejuhatuseks palusime vastajatel hinnata järgmiste väärtuste esmalt olulisust ning seejärel rahulolu enda ettevõttes: 1) inimressurss, 2) seadmete ja tehnoloogia ajakohasus, 3) infotehnoloogia kasutamine, 4) tootearendus, 5) turundus. Tulemused on näha joonisel 12 – olulisuse ja rahulolu vahel on suured erinevused. Võrdsest olulisest peavad ettevõtte töötajaid kui turundustegevusi, samas nende väärtustega rahulolu enda ettevõttes on hinnatud tunduvalt madalamalt. Kõige vähem rahul on ettevõtte tootearendusega, mille olulisus sai ka kõige vähem punkte.

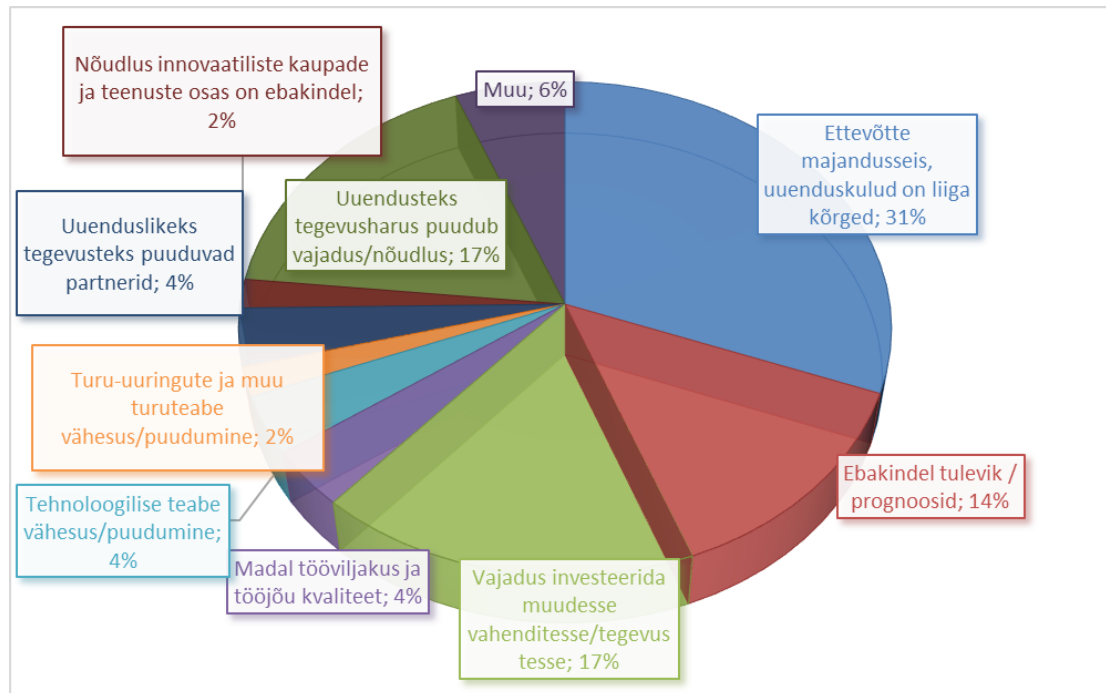
Joonis 12. Küsitletud ettevõtete väärtuste olulisus ja rahulolu ettevõttes, %.

Järgmisena uurisime, kas ettevõttes on viimase kolme aasta jooksul võetud kasutusele uusi tehnoloogiaid, pakendeid, täiustatud tooteid, rakendatud uusi arvutipprogramme või muud sellist. Üle poole ehk 52% ettevõtetest on ettevõttes uuendusi läbi viinud. Sarnaselt eelmisele uuringule on kõige enam ettevõtted panustanud uutesse seadmetesse, töövahenditesse ja tehnikasse, välja töötanud uusi tooteid ja teenuseid (joonis 13). Uuenduste läbiviimisel kasutati peamiselt ettevõtte enda vahendeid (52%), 30% vastanutest kasutas selleks Leader toetusi, väga vähesed on selleks kasutanud pangalaenu (7% vastanutest).

Joonis 13. Küsitletud ettevõtetes toimunud uuenduste valdkonnad, %.

Need 46% vastanud ettevõtetest, kes ei ole ettevõttes viimasel ajal innovatsiooniga tegelenud, töid peamise põhjusena välja ettevõtte majandusseisu või pidasid uuendustega seotud kulusid liiga kõrgeks (joonis 14). Üks ettevõtte on uuendused pannud ootele, sest ei saanud pangast laenu (investeering 0,5 mln eurot).

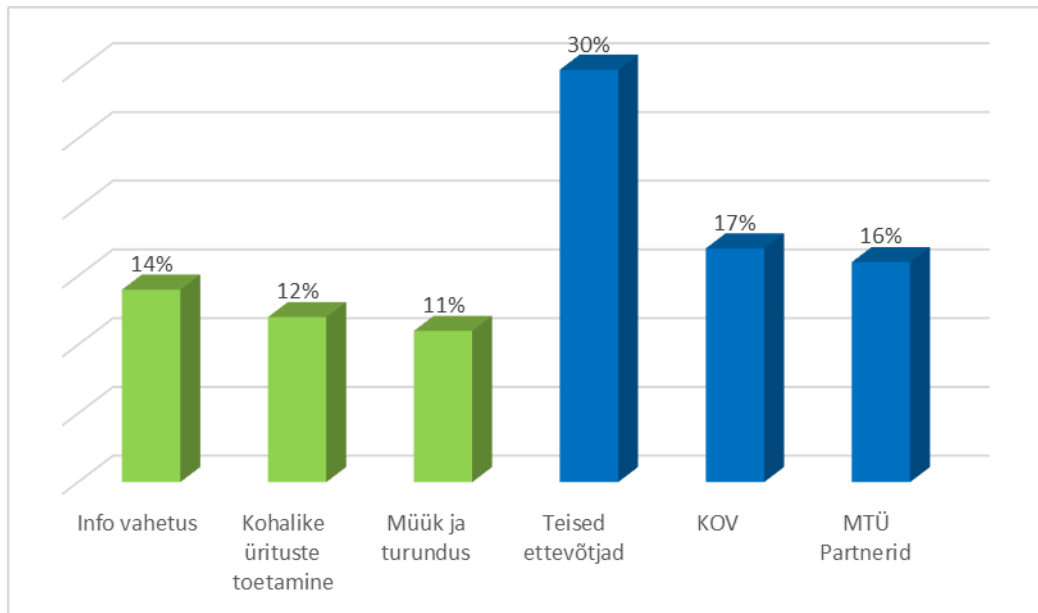
Joonis 14. Peamised innovatsiooni takistavad põhjused, %.

5. Koostöö

Pakkusime küsitluses osalejatele välja erinevaid koostöövorme ning võimalikke koostööpartnereid ja palusime hinnata, milliseid vorme ja partnereid kasutatakse koostöökõige sagedamini. Saadud vastuste järgi jäid ettevõtted koostöö hindamisel pisut osavõtmatuteks, mida iseloomustab suur „ei oska vastata“ vastuste osakaal. Samas saab välja tuua järgmist:

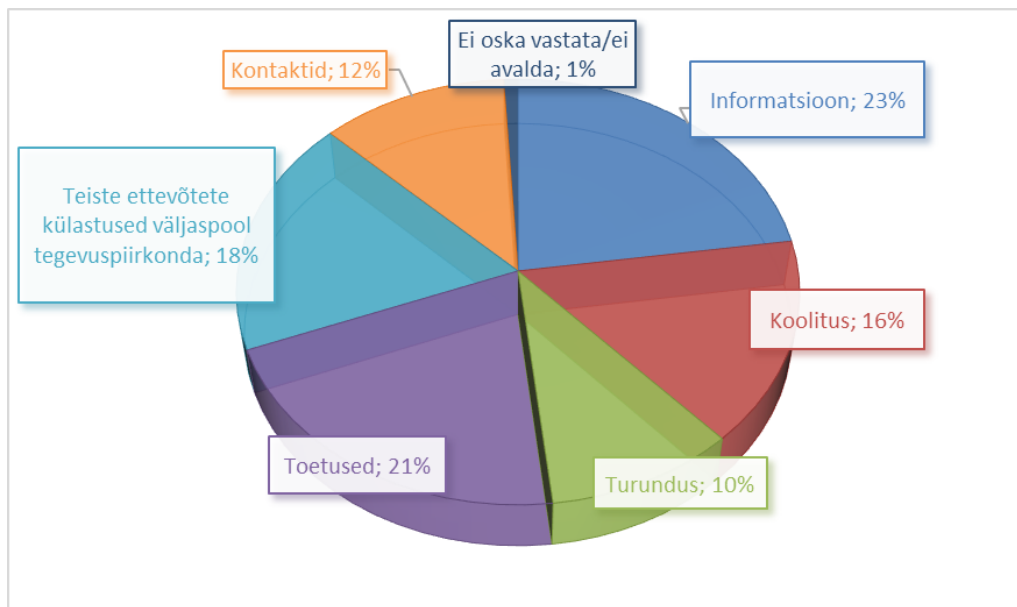
- info vahetus toimub aktiivsemalt teiste ettevõtete (31%) ja MTÜ-ga Partnerid (25%);
- taristu arendustes tehakse koostööd kohalike omavalitsustega (23%);
- osaletakse MTÜ Partnerid töörühmades (20%);
- kohalike ürituste toetamisel tehakse koostööd nii kohalike omavalitsustega (25%), muude MTÜ-de ja SA-ga (17%) kui ka MTÜ-ga Partnerid (15%);
- teised ettevõtjad on olulisemaks partneriks uute tehnoloogiliste lahenduste väljatöötamisel ja juurutamisel (28%), müügi ja turunduse valdkonnas (41%), materiaalsete ressursside jagamisel, kus ühe ettevõtja jääk võib olla teisele ettevõttele tooraineks (24%) ning uute turunišide ja sihtturgude leidmisel (29%);
- töötajate koolitamisel on võrdselt hinnatud partneriteks nii MTÜ Partnerid kui ka ettevõtjate võrgustikud (a´13%);
- loodust säästvate lahenduste leidmisel ja juurutamisel pööratakse enim juhtudel teiste MTÜ-de ja SA-Ste poole (10%);
- COVID-19 kriisiga toimetulekuks saadi palju abi kohalike omavalitsustelt (17%).

Olulisemateks koostöövaldkondadeks olid küsitletud ettevõtete arvates infovahetus, kohalike ürituste toetamine ning müük ja turundus, olulisemateks koostööpartneriteks on ettevõtetele teised ettevõtjad, kohalikud omavalitsused ning MTÜ Partnerid (joonis 15).

Joonis 15. Küsitletud ettevõtete olulisemad koostöövaldkonnad ning koostööpartnerid, % (arvutatud osakaal väärtusele antud vastustest kokku).

Uurisime ka seda, mil määral on ettevõtjad huvitatud kaasrääkimisest MTÜ Partnerid tegevuspiirkonna arengus. Väga ja pigem huvitatud ettevõtjaid oli kokku 85% ja kõige enam oodataksegi MTÜ-lt Partnerid informatsiooni jagamist (joonis 16). Oluliseks peetakse ka toetusi ning teiste ettevõtete külastusi väljaspool tegevuspiirkonda, mille jätkumist soovitakse kindlasti ka uuel strateegia perioodil.

Joonis 16. MTÜ-lt Partnerid oodatavad teenused, %.

Koostööteema lõpetuseks oli vastajatel soovi korral võimalik nimetada kuni 5 tegurit, mis nende arvates takistavad kõige rohkem koostööd erinevate partneritega. Välja toodi järgmised koostööd takistavad tegurid (vastused muutmata kujul), millest peamisteks on aja ja info puudumine:

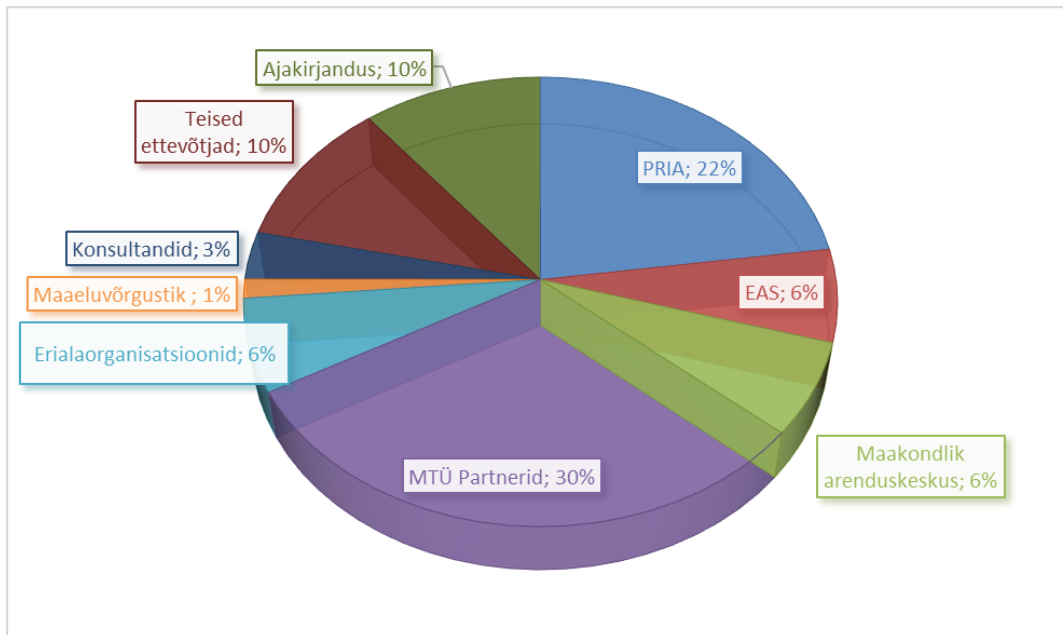
- Info puudus ja aja nappus.
- Risk petta saada.
- Eesti ettevõtlusmaastik on veel küllalt vanamoodne selles osas, et oma valdkonna siseselt koostööd teha on keeruline, sest samas valdkonnas tegutsevat ettevõtet ei nähta koostööpartnerina vaid pigem konkurendina, kellega ei ole võimalik koostööd teha. Samas on keeruline ka omale koostööpartnereid leida kui just ise väga aktiivne ei ole. Meie piirkonnas on vähe erinevaid ettevõtjatele mõeldud üritusi, mis koostööd soodustaks.
- Ei takista midagi.
- Teadmatus, kontaktide puudumine,
- Aeg - talupidamine nõuab ajalist ressursi ja seega pole aega partneritega kohtumiseks. Puudulikud finantsid - arendus nõuab tihti rahastust ja seda napib.
- Usaldus, finantsvahendite nappus.
- Firmadel on kõigil ärisaladused jne.
- Ajaressurss on piiratud.
- Aja puudus.
- Vähe aega, kõigil oma rutiin, millest kõrvalekaldumine on ebamugav või kulukas.
- Meid ei takista mitte mingid tegurid.
- Pole takistusi.
- Infopuudus.
- Me alles alustasime
- Liiga kõrged nõudmised pakutava teenuse osas, oleme konkurendid.
- Vähene koostöövalmidus.
- Kontaktide puudumine.

6. Toetused

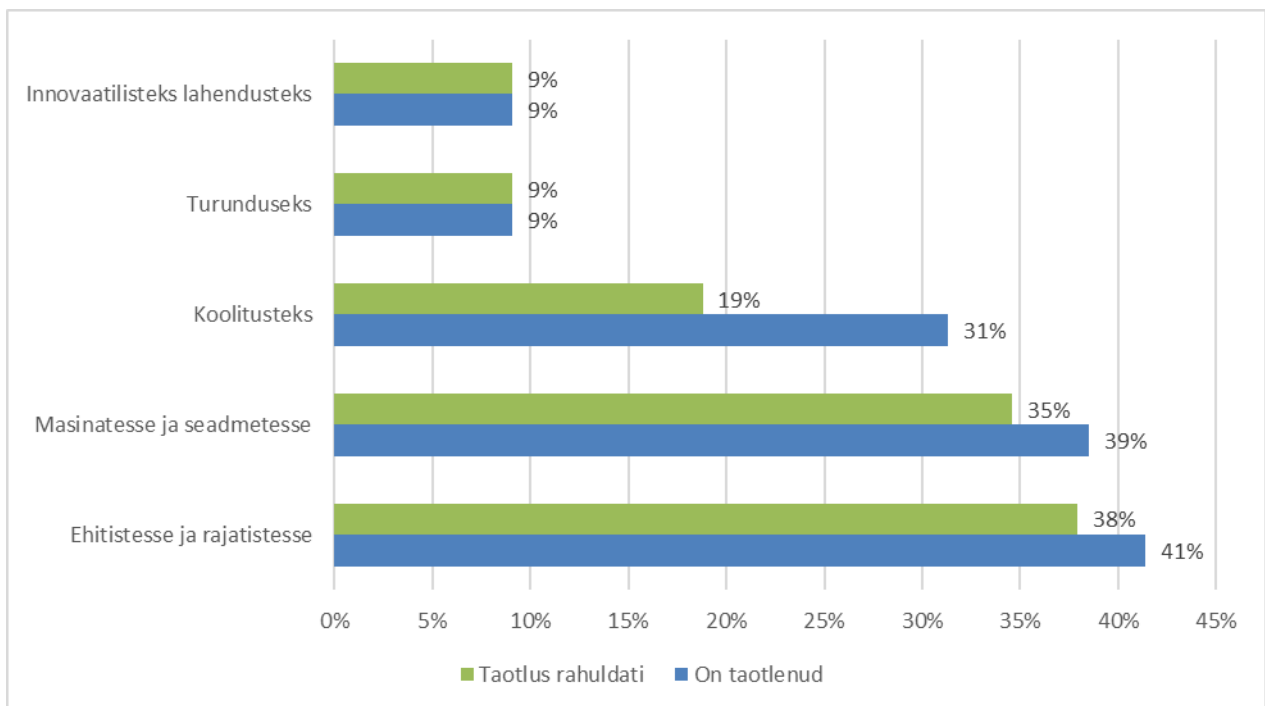
Eelviimase teemana uurisime, kuivõrd teadlikud on ettevõtjad erinevatest ettevõtlusega seotud toetusmehhanismidest ning kuivõrd nad neid mehhanisme ka kasutavad või kasutada soovivad. Väga ja üldiselt on kursis pakutavate toetusvõimalustega 82% küsitluses osalenud ettevõtetest. Sama palju oli kursis ka MTÜ Partnerid poolt pakutavate toetusvõimalustega.

Palusime vastajatel nimetada, millistest allikatest leitakse kõige rohkem infot toetusvõimaluste kohta ning siin oli infoallikana kõige enam mainitud MTÜ-d Partnerid, järgmisena PRIA-t (joonis 17).

73% küsitletud ettevõtjatest on viimase kolme aasta jooksul toetusi taotlenud. Joonisel 18 on välja toodud tegevused, millele toetusi taotleti ja kui suures osas taotlused rahuldati. Peamised toetuste abil investeeringute tegemise valdkonnad on investeeringud ehitistesse ja rajatistesse ning masinatesse ja seadmetesse, toetusi on taotletud ka koolituste ja uute kogemuste saamise eesmärgil.

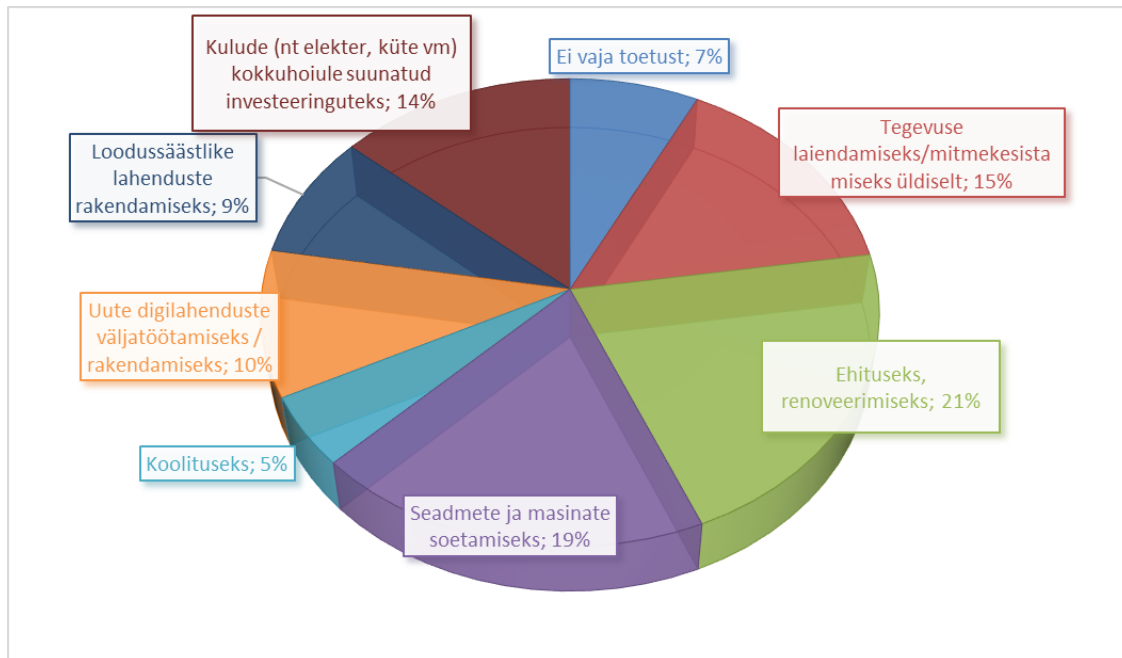

Joonis 17. Küsitletud ettevõtete poolt kasutatavad infoallikad, %.

Joonis 18. Investeeringute valdkonnad, milleks toetusi taotleti koos taotluste rahuldamise osakaaluga, %.

Toetuste küsimuste ploki viimasena soovisime küsitlusel osalenutel teada saada, kas üldse ja mille jaoks vajavad ettevõtjad toetusi käesoleval ajal. Toetusi ei vaja hetkel 7% küsitlusele vastanud ettevõtjatest, ülejäänud ettevõtjad kasutaksid toetusi ehituseks või renoveerimiseks, samuti seadmete ja masinate soetamiseks ning tegevuse laiendamiseks või mitmekesistamiseks üldiselt (joonis 19).

Joonis 19. Küsitletud ettevõtjate toetuste vajadus ja kasutusvaldkonnad, %.

7. Üldine ettevõtluskeskkond

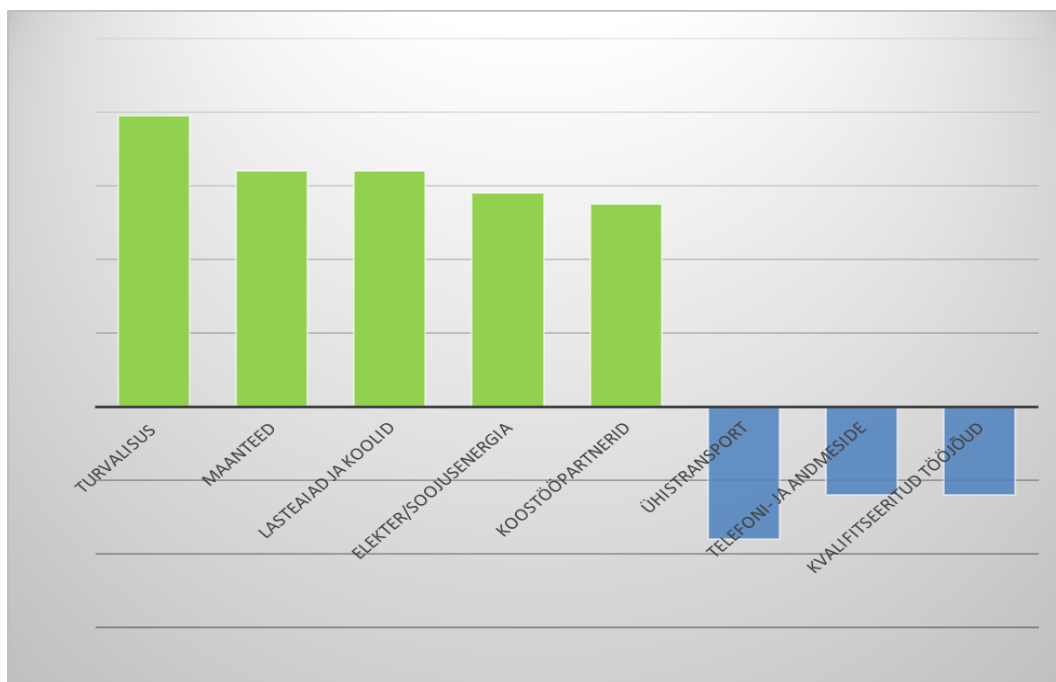
Uuringu viimased küsimused olid tegevuspiirkonna ettevõtluskeskkonna kohta üldisemalt. Skaalal 1 kuni 5 (pole üldse rahul – olen väga rahul) andis kõikide respondentide vastused **keskmiseks hindeks 4,06** ehk siis ettevõtjad on tegevuspiirkonna ettevõtluskeskkonnaga pigem rahul. Teema täpsustuseks palusime ettevõtjatel hinnata samal skaalal (1 kuni 5) enda rahulolu tegevuspiirkonna ettevõtluskeskkonna erinevate teguritega. Kõige rohkem positiivseid hinnanguid andsid küsitluses osalenud ettevõtjad tegevuspiirkonnas turvalisusele (madal kuritegude arv), maanteede hooldusele ja seisukorrale, elektri- ja soojusenergiaga varustatusele, lasteaedadele ja koolidele ning koostööpartnerite lähedusele (joonis 20). Kõige vähem on ettevõtjad rahul ühistranspordi, telefoni- ja andmesidega ning tegevuspiirkonnas kvalifitseeritud tööjõu olemasoluga. Vastuste koond on esitatud tabelis 2.

Tegurid	Skaala 1 – pole üldse rahul, 2, 3, 4, 5 – väga rahul					Ei oska öelda
	1	2	3	4	5	
Juurdepääsuteede ja parklate seisund	0%	12%	36%	36%	9%	6%
Elektri ja soojusenergiaga varustatus	0%	6%	30%	42%	15%	6%
Telefoni- ja andmeside	3%	21%	27%	27%	18%	3%
Maanteede hooldus ja seisund	0%	6%	27%	52%	12%	3%
Ühistransport	6%	30%	21%	15%	3%	24%
Kutseharidus	3%	6%	18%	33%	12%	27%
Täiskasvanute koolitus	3%	6%	33%	27%	9%	21%
Lasteaiad ja koolid	0%	3%	21%	33%	30%	12%

Kvalifitseeritud töajõu olemasolu	6%	18%	39%	15%	3%	18%
Koostööpartnerite lähedus	0%	3%	21%	39%	15%	21%
Klientide lähedus	0%	12%	18%	33%	18%	18%
KOV teenused	0%	3%	36%	15%	12%	33%
Vaba aja veetmise võimalused	0%	9%	27%	30%	15%	18%
Turvalisus	0%	0%	12%	42%	36%	9%

Tabel 2. Küsitletud ettevõtete rahulolu tegevuspiirkonna ettevõtluskeskkonna erinevate teguritega, koond.

Joonis 20. Küsitletud ettevõtete rahulolu tegevuspiirkonna ettevõtluskeskkonna erinevate teguritega.

Peamisteks MTÜ Partnerid tegevuspiirkonnas ettevõtlust takistavateks teguriteks pidasid küsitletud ettevõtted vajalike oskustega töötajate puudust (28%) ja töajõu vähesust (19%). Olgu mainitud, et vastusevarianti „Puudub MTÜ Partnerid tugi ja koostöö“ ei valitud kordagi ning 18% vastanud ettevõtjate hinnangul takistavaid tegurid puuduvad.

Palusime ettevõtjatel välja tuua, mida nende arvates tegevuspiirkonna ettevõtluskeskkonnas peaks eelistatult arendama. Välja pakutud arendusvaldkondi oli 22 ja valida võis mitu erinevat vastust, seetõttu esitame tulemused mainitud kordade paremusjärjestuses (tabel 3). Kõige olulisemaks pidasid osalenud ettevõtjad väiketootmise ja kohaliku toidu arendamist, kõige ebaolulisemaks aga logistika valdkonda ning üllatuslikult ka turundust.

Valdkond	Mainitud kordi
väiketootmine	42
kohalik toit	32
alustavad ettevõtjad	30

IT-valdkond	28
atraktiivsete töökohtade loomine	26
andmeside (Viimane Miil)	26
rohe- ja ringmajandus	26
turism	24
kogukonna teenused	24
noorte ettevõtlikkus	24
arukate külade loomine	24
vaba-aja veetmine, sport, kultuur	22
teede- ja taristuehitus	22
koostöö arendamine	20
töötingimuste parandamine	18
transport	18
sotsiaalne ettevõtlus	14
hariduse saamise võimalused, koolitus	12
info liikumine, info	12
turundus	10
kõike, paljust on puudus	8
logistika	2

Tabel 3. Eelisarendamist vajavate valdkondade paremusjärjestus mainitud kordade arvu järgi.

Peamiste eelistena MTÜ Partnerid tegevuspiirkonnas tegutsemisel nimetasid küsitlusel osalenud ettevõtjad enim kordi elukohta piirkonnas (52 korral) ning logistiliselt head asukohta (34 korral). Oluliseks peeti ka ettevõtlustoetusi, kohaliku ressursi ning taristu olemasolu ja soodsat ettevõtluskeskkonda.

8. Kokkuvõte

- Küsitluses osalenud ettevõtete profiil: ettevõtluse juriidilise vormi poolest olid üle pooled vastajatest osaühinguid, tegutsemise aja järgi eristusid üle viie aasta tegutsenud ettevõtjad ning käibe poolest kuni 1 miljonilise aastakäibega ettevõtjad, töötajate arvu osas oli vastanute seas enam-vähem võrdselt nii 1-9 töötajaga ettevõtteid. Põhitegevusalade järgi oli küsitletute seas enim põllumajanduse, metsamajanduse ja kalapüügiga ning muude teenindavate tegevustega tegelevaid ettevõtteid.
- Tulevikku vaatavalt olid küsitletud ettevõtted optimistlikumad tegevuse laiendamise osas mõne praeguse tegevusala raames, vähem aga uuel tegevusalal alustamise suhtes. Kindla tegevuse lõpetamise plaaniga ettevõtteid küsitletute seas ei olnud.
- Informeerituse osas kohalike ressursside kasutamisest jagunesid küsitletud enam-vähem võrdselt: 45% vastanutest teavad kõiki võimalusi või nii palju, kui neile vaja on, sama suur osa arvasid, et infot on liiga vähe või nad ei tea kohalikest ressurssidest.
- Küsitletud ettevõtetes kasutatakse kohaliku toorainena peamiselt puitu (36%), põllumajandussaadusi (33%) ning -maad (30%).
- Valdava enamuse ehk 83% küsitletud ettevõtete arvates on neile tooraine päritolu väga tähtis või pigem tähtis.

- Poolte küsitlute peamine turupiirkond on Lääne-Virumaa. Vastanute seas oli ka ekspordiga tegelevaid ettevõtteid (10%).
- Suurema osakaaluga töötavad ettevõtetes täistööajaga töötajad, kasutatakse ka alltöövõttu.
- 258 respondendi hinnangul on ettevõttele vajaliku tööjõu leidmine oma vallast/linnast siiski probleemiks kasvamas (**keskmine vastus 3,33** skaalas 1 (pole üldse probleem) kuni 5 (on väga tõsine probleem)).
- Uute töötajate leidmisel on küsitlute ettevõtjate arvates kõige parem kanal tuttavate ja sõprade soovitusel. Tööjõu leidmise probleemi puhul võib olla abiks ka praktikantide kasutamine, kuid küsitlute ettevõtetest on praktikante kasutanud mitmeid vaid 6% ja üksikuid 34%.
- 46% küsitlute ettevõtetest on huvitatud oma töötajate koolitamisest ning kõige enam turunduse teemadel.
- 15% vastanud ettevõtetest ei ole huvitatud töötajate koolitamisest ja peamiseks põhjuseks toodi välja, et ettevõtetes toimub väljaõpe kohapeal.
- Võrdselt oluliseks peavad ettevõtteid nii ettevõtte töötajaid kui turundustegevusi, samas nende väärtustega rahulolu enda ettevõttes on hinnatud tunduvalt madalamalt. Kõige vähem rahul on ettevõtteid tootearendusega, mille olulisus sai ka kõige vähem punkte.
- Üle poole ehk 52% ettevõtetest on ettevõttes uuendusi läbi viinud. Kõige enam on ettevõtteid panustanud uutesse seadmetesse, töövahenditesse ja tehnikasse, välja tootanud uusi tooteid ja teenuseid. Uuenduste läbiviimisel kasutati peamiselt ettevõtte enda vahendeid (52%), 30% vastanutest kasutas selleks Leader toetusi, väga vähesed on selleks kasutanud pangalaenu (7% vastanutest).
- Need 46% vastanud ettevõtetest, kes ei ole ettevõttes viimasel ajal innovatsiooniga tegelenud, tõid peamise põhjusena välja ettevõtte majandusseisu või pidasid uuendustega seotud kulusid liiga kõrgeks.
- Olulisemateks koostöövaldkondadeks olid küsitlute ettevõtete arvates infovahetus, kohalike ürituste toetamine ning müük ja turundus, olulisemateks koostööpartneriteks on ettevõtetele teised ettevõtjad, kohalikud omavalitsused ning MTÜ Partnerid.
- Ettevõtjad on huvitatud kaasaraäkimisest MTÜ Partnerid tegevuspiirkonna arengus ja kõige enam oodataksegi MTÜ-lt Partnerid informatsiooni jagamist.
- Väga ja üldiselt on kursis pakutavate toetusvõimalustega 82% küsitluses osalenud ettevõtetest. Sama palju oli kursis ka MTÜ Partnerid poolt pakutavate toetusvõimalustega.
- Kõige parema infoallikana oli kõige enam mainitud MTÜ-d Partnerid, järgmisena PRIA-t.
- Peamised toetuste abil investeeringute tegemise valdkonnad on investeeringud ehitistesse ja rajatistesse ning masinatesse ja seadmetesse, toetusi on taotletud ka koolituste ja uute kogemuste saamise eesmärgil.
- Toetusi ei vaja hetkel 7% küsitlusele vastanud ettevõtjatest, ülejäänud ettevõtjad kasutaksid toetusi ehituseks või renoveerimiseks, samuti seadmete ja masinate soetamiseks ning tegevuse laiendamiseks või mitmekesistamiseks üldiselt.
- 258 respondendi vastused tegevuspiirkonna ettevõtluskeskkonnale sai **keskmiseks hindeks 4,06** ehk siis ettevõtjad on tegevuspiirkonna ettevõtluskeskkonnaga pigem rahul.
- Kõige rohkem positiivseid hinnanguid andsid küsitluses osalenud ettevõtjad tegevuspiirkonnas turvalisusele (madal kuritegude arv), maanteede hooldusele ja seisukorrale, elektri- ja soojusenergiaga varustatusele, lasteaedadele ja koolidele ning koostööpartnerite lähedusele, kõige vähem on ettevõtjad rahul ühistranspordi, telefoni- ja andmesidega ning tegevuspiirkonnas kvalifitseeritud tööjõu olemasoluga.
- Kõige olulisemaks pidasid osalenud ettevõtjad väiketootmise ja kohaliku toidu eelisarendamist, kõige ebaolulisemaks aga logistika valdkonda ning üllatuslikult ka turundust.